

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1—.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru, Jurčičeva ulica št. 4, I. nadst. UPRAVA se nahaja v Jurčičevi ulici št. 4, pritličje desno. Telefon št. 24. — SHS postnočkovni račun št. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne ozira. — Rokopisi se ne vračajo.

Poštnina plačana v gotovini

Cena današnje številke Din 1'50

TABOR

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1—.

"TABOR" izhaja vsak teden, razven nedelje in praznikov, ob 18. uri z datumom naslednjega dne ter stane mesečno po pošti D 10—, za inostranstvo D 18—, dostavljen na dom D 11—, na izkaznice D 10— inšerati po dogovoru.

Naroča se pri upravi "TABORA" MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Naslov

Maribor, nedelja 24. oktobra 1926.

Leto: VII. — Številka: 242.

Vendarle razširjenje vladne koalicije?

Pogajanja med radikali in SLS se nadaljujejo.

Beograd, 23. oktobra.

Pogajanja med radikali in SLS so se zopet otvorila. Po še nepotrjenih vestih ki prihajajo iz radičevskih vrst, so od stranične glavne ovire sporazuma med sedanjo vladno koalicijo in klerikalci in politični krogi že s sigurnostjo računajo, da se bo sedanja vlada v bližnjih dneh razširila. Trenutno gre baje le še za nekatere podrobnosti novega aranžmaja.

Na vprašanje zakaj niso klerikalci že vstopili v vlado, če so se sporazumeli z obojema vladnima strankama, je izjavil Stj. Radić da je zadevo zadržala bolezen ministrskega predsednika. Ko so novinarji Radića vprašali koliko ministrskih portfejljev bi dobila SLS, je Radić odvrnil:

— Pa to je postranskega pomena. Ministrski predsednik Uzunović pa je izjavil sledeče:

— Menim, da zadostuje, kar sem že povedal glede vstopa Slovencev v vlado. Mislim tudi, da to kar se je v tej smeri že storilo, zadostuje.

Ta pitijaska izjava ministrskega predsednika pa je v zvezi s Koroščevo rezerviranostjo in molčečnostjo. Znak, da stvar še ni tako perfektna, kakor trde radičevci. Dr. Korošec se je snoči ponovno sestal s Stj. Radićem.

Priprave za novi budžet

Posledica znižanja, ukinitve nekaterih vlakov in odpust nastavlencev.

Beograd, 23. oktobra.

V finančnem ministristvu z vso vne- mo pripravljajo novi državni budžet. Končna številka še ni povsem gotova, ker je odvisna od tega, koliko bo zahtevala vojna uprava. Razen v vojnem ministristvu se bo povsod drugod izvedlo znižanje kreditov.

Beograd, 23. oktobra.

Prometni minister Jovanović je izjavil novinarjem, da bo 10% znižanje proračuna prometnega ministristva nujno zahtevalo odpust izvestnega števila nastavlencev in omejitev vlakov na postranskih progah.

Vladni osnutki za jesensko zasedanje skupščine

Beograd, 23. oktobra.

Vlada je predložila skupščini več zakonskih osnutkov, ki se bodo morali rešiti v jesenskem zasedanju. Med njimi so: zakon o centralni upravi, nettunske konvencije, reforma neposrednih davkov in slednjič državni proračun.

PAŠIČEVA POMIRLJIVOST.

Beograd, 23. oktobra.

V pašičevih krogih se govori da se namerava Nikola Pašić pomiriti in pobotati s centurinom NRS. Radi tega bo skušal ustvariti kombinacijo v kateri bi bili radikali demokratska zvezanica in Nikićeva skupina.

CURICH, Avala, 23. oktobra. Izvirno. — Beograd 9.1425, Paris 15.575, London 25.1225, New-York 518.125, Milan 22.575, Praga 15.34, Dunaj 73. 05, Budimpešta 0.00725, Berlin 123.25, Bruselj 14.60, Amsterdam 207.30, Varšava 57.50, Bukarešta 2.8125, Zofija 3.74.

Dnevna kronika

— Osijski občinski svet razpuščen. Vlada je razpustila občinski svet v Osijsku in imenovala komisarija.

— Zopet triglavski žrtev. V Triglavskem gorovju je izginil brez sledu znani slikar in lovec Josip pl. G o r j u p, član ugledne rodbine iz Reke in Ljubljane. Z vso verjetnostjo se sklepa, da ga je zadela slična usoda kot svetnika Lubeca in druge. Bil je velik ljubitelj naših gora.

— Zastoj v trgovinskih pogajanjih med Anglijo in Francijo. Trgovinska pogajanja med našo in francosko delegacijo v Parizu so zadela na velike težkoče. Francozi baže ne dovolijo našemu uvozu recipročnih ugodnosti. Bati se je, da bodo pogajanja prekinjena.

— Romunska kraljica zbolela. Romunska kraljica se je v Ameriki prehladila in lahko zbolela.

— Finančnemu ministru groze s smrtjo češkoslovaški invalidi, če bo znižal invalidske pokojnine. Dr. Engliš je dobil že več grožilnih pism.

— V Rokavski kanal je padel zrakov, ki je bil na poti v Anglijo. Moštvo in vse popotnike, razen enega so rešili bližnji parniki. Nesreča se je zgodila radi goste megle.

— 13.000 žrtev avtomobilske vožnje. Ameriška statistika izkazuje za lansko leto 13 tisoč smrtnih žrtev avtomobilske vožnje. Ranjenih je bilo 350.000 oseb.

— Most čez Piavo pri Bellunu, ki je bil med vojno razrušen, je bil obnovljen in te dni izročen prometu.

— Darežljivi dobavitelji človeške krvi. Neka bolnica v Parizu je predložila, da naj vlada podeli uradniku Briezu križ častne legije, ker je rešil s svojo krvjo 101 človeka. Zanimivo je, da ta zares polnokrvni mož, ki je star sedaj 29 let, ni dal nikoli krvi za denar. Med ljudmi, ki se mu morajo zahvaliti za življenje, sta tudi prezident neke južnoameriške republike in prine neke evropske dinastije. Briez si je dal ob neki priliki v 24 urah trikrat vzeti kri in sicer vedno po četrt litra.

— Konec nevarne razbojniške tolpe v Romuniji. Romunska policija je ugonobila v okraju Dorohaj nevarno tolovajsko družino, ki je slovela pod imenom »Sinovi noči«. Štiri razbojnik so ustrelili, peti pa se je v gozdu, videč, da so ga orožniki obkolili, obesil. Banditi so imeli na vesti več roparskih umorov in dolgo vrsto ropov in tatvin.

— Novi val zločinstva v Zedinjenih državah. »Zločin, zločin, sam zločin. Kaj se dogaja z Zedinjenimi državami?« Tako je tiskano z velikimi črkami v številnih ameriških listih. V zadnjih desetih dneh so se pripetili v raznih mestih številni ropi in umori, vsi ob belem dnevu in v prometnih ulicah. Mr. William Mc Adoo, glavni uradnik New Yorka, imenuje postopanje po dosedanjih zakonih džunglo, iz katere se morajo iztrebiti strupene zeli. Samokresi so v Ameriki tako vsakdanji, kakor svinčnik v žepu. Kako drzni so ameriški roparji, dokazuje slučaj bogate dame mrs. Calderove, ki so jo napadli v avtomobilu na eni najprometnejših ulic. K soferju je sedel ropar z revolverjem, druga dva pa sta v vozečem avtomobilu toliko časa fascinirala in strahovala dame, da sta jih docela oropala. V Chicagu je v tork vložilo v tovarno petnajst tolovažev. Razbili so blagajno in pobegnili s platino in diamanti v vrednosti 400.000 dolarjev. Paznika in inženierja so smrtno ranili. Amerikanci se vprašujejo: Kaj je vzrok, da zločinstvo kljub »prohibiciji« narašča? No, dejstvo, da je v Ameriki dolar najvišji smoter, razlika med revnimi in bogatimi je ogromna. Potem pa še kino in sploh vsa »amerikanizacija«, ki tišči ljudi kot okovi.

— Zima na pohodu. V vzhodni Prusiji in v severni Rusiji je zapadel sneg. Mraz je nastopil tudi v srednji in zapadni Evropi. V Franciji je zavladala zima. Ponekod je padla temperatura na -5° C. Ravnotako je na madžarskih ravlinah pritiskla zima in znižala jako ugodno jesensko temperaturo na -2 ali -3° C.

— Skesani ponarejevalec. Odvetnik dr. Aladar Koppsterin iz Oedenburga, se je sam javil policiji, da je ponarejal menice in izvršil neko prevaro. Opravičuje se, da mu je pisarna slabo uspevala in je zašel v hude stiske. Ni mu preostalo drugega, kakor da je ponarenil neke menice in izvalil z njimi v Parizu 2000 fr. Ker se je vrnil na Dunaj brez vseh sredstev, se je ovalil policiji. Dobil je strelo in hrano. Vsekakor tragična posledica nadprodukcije duševnih delavcev!

— Angleščina obvezen predmet na trgovskih akademijah. Trgovinsko ministristvo namerava uvesti angleščino kot obvezen predmet na vseh trgovinskih akademijah.

— Skupno posojilo za jugoslov. mesta. Beograjski župan dr. Kumanudi bo sklical v bližnjem času konferenco zastopnikov vseh večjih mest v državi. Med drugimi bodo razpravljali o najetju velikega skupnega posojila, ki bi se po izvestnem ključu razdelilo med ona mesta, katera bi vstopila v zvezo jugoslov. mest. Posojilo bi se moralo uporabiti za zidanje stanovanj in za druge komunalne investicije.

— Češkoslovaški Radić se je vrnil. Pater Hlinka, ki je pri nas znan kot nekak »češkoslovaški Radić« (je namreč velik demagog, a se sedaj sporazumeva za vstop v vladno koalicijo), se je te dni vrnil iz Amerike. Njegovi pristaši so ga sprejeli pompozno kakor kneza. V kratkem se bodo začela pogajanja med Hlinko in ministrskim predsednikom Švešlo. Baže je Švešla že objubil, da bo država vrnila cerkvi zaplenjena veleposelstva. Ali je to poglaviti problem »slovaške avtonomije«?

— Japonski vulkan bruha. Po vesteh iz Tokija, je začel bruhati vulkan Hoakaida. Vasi nekaj kilometrov naokoli so posute s pepelom. Človeških žrtev še ni bilo.

— Zlati zaklad najden. Več sreče, nego naši kmetje, ki so svoje dni iskali zlat zaklad v kresni noči in s Kolomanovim žegnem, je imel ravnatelj segendinskega muzeja Ferenc Molo, ki je pri Nagysrekefesto odkril precejšen zlati zaklad. Zlato poteka izza časa preseljevanja narodov in je bilo najbrže last kneza Gepidov, ki ga je skril pred bližajočimi se Avari.

— Vilijem ne puste v Nemčijo. Nemška vlada je poslala vevsilam formalno obvezo, da ne bo pod nobenim pogojem dovolila ekscesarju Viljemu povratka v Nemčijo.

— Film, ki bo govoril in pel. V nekem londonskem kinematografu delajo že teden dni poskuse s takimiimenovanim phonofilmom (govorečim filmom). Vtis je dober: besede se slišijo razločno. Angleška konzervativna stranka si je že naročila phonofilm za bližajoče se volitve.

— Razprava, ki bo trajala eno leto. V Lizaboni se pripravljajo akti za monstre-proces, ki bo po mnenju sodnikov zaposlil sodnike za leto dni. Obtoženi

!! Največji smeh se zije !!

Charlejeva tetka S. Chaplin in 2230

Famozna dirka Zigotto

KINO APOLO 22.—25. X. TELEFON 121

so ponarejevalci, ki bi se bili skoraj polastili portugalskih državnih financ in izročili na rafiniran način vso portugalsko državno gospodarstvo v roke neki zločinski tolpi. Zapletene so jako »visoke« osebnosti, med njimi več diplomatov in vodilnih državnih uradnikov.

x Zadnja pot kapitana Scotta. Po Soottovem dnevniku in drugih virih priredil Pavel Kunaver. V Ljubljani 1926. Založila knjigarna Tiskovne zadruge v Ljubljani. Strani 122 in 14 slik. Marsikomu so še pred očmi slike iz veličastnega filma »Soottovo potovanje na južni tečaj«, v katerem se je odkrivala grozna usoda tega drznega junaka. Zdaž leži pred nami knjiga, skrbno prirejena po njegovem dnevniku in najboljših virih; odgrinja nam tragedijo Soottovo, vmes pa kaže čarobno krasno, s smrtne nevarnosti polne pokrajinske prizore iz dežele večnega snega, ledu in silnih viharjev ter popisuje dogodkov polno življenje ptic in živali na južni celini. Srce se trga človeku, ko bere poslednje Soottove zapiske. Številne slike osvetljujejo tiste mogočne in strahotne pokrajine, kamor se je podal Scott, da bi posadil na južnem tečaju angleško zastavo. Mirne duše lahko trdimo, da lepšega potopisa dosedaj Slovenci še nismo imeli. Prireditelj se je oziral poleg tega tudi na to, da je knjiga pisana dramatično tako napeto, da je ne moreš odložiti, kakor hitro si se zaglobil v živahno pripovedovanje. V tem oziru prekaša slovenska izdaja marsikatero nemško, kjer brez potrebe utrjuje bravca dolgovezno znanstveno razmotrivanje. Tiskovna zadruga je s to knjigo otvorila med Slovenci najbolj pogrešanega čtiva: zanimivo za odrasle, pa poučno za mladino. Založništvo in Delniška tiskarna, ki je knjigo tiskala, sta nanjo lahko ponosni. Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

Gospod, ki si pride ogledat stanovanje: — Stanovanje mi sicer ugaja, ne vem pa, ali bo moji ženi všeč.

Gospodinja: — O, kar odločite se: danes lažje najdete drugo ženo, nego drugo stanovanje.

Gospa služkinji:

— Ne vem, kaj neki mislite o sebi. Dali ste se ostriži kakor jaz, kadite kakor jaz, krilo imate do kolena, kakor jaz, učite se modernih plesov, kakor jaz — še monokel si nataknete in boste prava opica.

Mariborske vesti

Maribor, 24. oktobra.

m Glede vzpostavitve Tegethoffovega spomenika, ki jo zagovarja Muzejsko društvo, so v mariborskih krogih mnjenja deljena. Vzpostavitev je priporočal že pred leti rajni dr. Turner, ki je bil nedvomno dober narodnjak. Drugi pa povdarjajo, da nikakor ne kaže vzpostavljati spomenikov starih habsburških vojskovodij, četudi bi Tegethoffovo ime izzivalo Italijane. Nekateri so zopet za to, da bi se najprej postavil spomenik kralju Petru kot viden znak našega osvobođenja in zmage nad habsburško Bastillo, šele potem bi se znabit vzpostavil iz lokalnih vidikov spomenik moža, ki je zgodovinsko znan kot branitelj Jadranskega morja pred italijanskim imperijalizmom in ki je (sicer bolj slučajno kot po rodu) mariborski rojak. Vsekakor se z vzpostavitvijo prav nič

ne mudi in navsezadnje ni slabo, če pride stvar v javno diskusijo. Pripomniti pa moramo, da so se godilo pri zatiranju zgodovinskih sledov kulturno nečastne napake. Le poglejmo si pločo na Kalvariji; reklo se je, da tuje ne smejo videti nemškega napisu in spomina na habsburške čase in da je bilo prav, ko so ga neznani ljudje zamazali. Ali, če bo prišel kulturni tujec na Kalvarijo, lahko bo razbral na plošči napis, po umazani demonstraciji na nedolžnem zgodovinskem ostanku pa ne bo visoko takiral naše kulturnosti. Tako maščevanje nad zgodovino — tam, kjer ne gre za eklatantne spomenike — ni vedno posrečeno. Čas je, da začnemo misliti na to, kaj bo z nekdanjimi spomeniki v mestu in v parku. Torzi, ki so ohranjeni, niso mestu ne v čast in ne v okras. Ali

jih uporabimo za naše ljudi ali damo nanje cvetlične žare ali pa jih odstranimo in tako izbrisemo madeži! Toda madeži so madeži in ne morejo trajno ostati.

m Začetek tekem psov ptičarjev in španijelov. Snoči se je vršil v hotelu »Meran« sestanek udeležencev mariborskih tekem španijelov in ptičarjev. Stevilne udeležence, povečini goste iz Avstrije in Ljubljane, je pozdravil predsednik društva g. dr. R o b i č, nakar so prireditev pozdravili tudi drugi govorniki. Sestanka se je udeležil poleg ostalih odličnih gostov tudi podžupan g. dr. L i p o l d. Tekme vzbujajo v vseh tukajšnjih lovskih krogih izredno pozornost, a tudi avstrijski lovski krogi se živahno zanimajo zanje.

m Predavanje o Panevropi. Opozarjamo ponovno na ponedeljkovo predavanje g. urednika G o l o b a (Ljudska univerza, mala dvorana Studijske knjižnice, ob 9.). Predavatelj bo seznanil slušatelje s panevropskim gibanjem in sicer po sledečih smernicah: 1. O stremljenju za vzpostavitev evropske solidarnosti. 2. Panevropa kot zaključek kontinentalnega razvoja. 3. Panevropa in Društvo narodov. 4. Idejne osnove in težnja gibanja. 5. Panevropa in Slovani. Ker vlada pri nas veliko predsodkov o velikih mednarodnih pokretilih, so predavanja te vrste pomemben korak k razbistrenju pojmov in bi bilo želeli, da bi bili navzoči vsi, ki se bavijo z javnimi vprašanji.

m Z ogromnim uspehom je bil na vseh dosedanjih koncertih sprejet bolgarski virtuos Saša P o p o v, eden izmed fenomenov med modernimi muziki. Prijatelji glazbe se še lahko odločijo za obisk koncerta. Vstopnice pri večerni blagajni (velika kazinska dvorana, začetek ob 20. uri).

m Stanovanjska SDS — skrb v praksi Današnji »Slovenec« prinaša »brez posebnega komentarja« vest, da je bilo nekemu odvetniku, ki ima stanovanje v Gregorčičevi ulici, nakazano stanovanje na Aleksandrovi cesti. »Brez posebnega komentarja«, pravi »Slovenec«, zato pa je tudi komentar v naslovu čisto odveč, ali da povemo jasneje: nečedna strankarska »zafrakcija«. Z omenjenim nakazilom se vendar ni stanovanjska beda ne poslabšala in ne poboljšala, saj bo z dosedanjim stanovanjem v Gregorčičevi ulici razpolagal stanovanjski urad. »Slovenec« pa naj si SLS skrb za stanovanjsko bedo ogleda v karikaturah v svoji nedeljski številki!

m Inspekcija v mariborski bolnici. V petek je inspiciiral mariborsko bolnico po nalogi vel. županstva, oblastveni sanitetni referent g. dr. Jurečko, ki si bo ogledal tudi vse ostale bolnice v mariborski oblasti.

m Sprememba posesti. Odvetnik dr. Koderman je kupil hišo v Cankarjevi ulici, odvetnik dr. Faninger pa Majerjevo hišo na vogalu Aleksandrove ceste in Tomšičevega drevoreda.

m Martinov večer »Jadrana.« Pevsko društvo »Jadran« priredi dne 6. novembra Martinov večer v dvorani

»Union.« Svira vojaška godba. Vstopnina prost.

m Mariborskim moškim zborom. Skupna pevska vaja za nastop ob odkritju dr. Medvedovega spomenika se vrši jutri v nedeljo ob 11.15 (ne 11.50, kakor je bilo pomotoma objavljeno) v pevski dvorani Glasbene Matice (Götz).

m Maribor štejejo med mesta druge vrste, zato pa se tudi dogaja, da ga prezrejo umetniki svetovnega slovesa, ki se ustavljajo še le v Zagrebu in Beogradu in mestoma tudi v Ljubljani. Posledica tega je, da imamo v našem mestu le malo, malokdaj priliko, da prisostvujemo prireditvam prvovrstnih umetnikov. Prvi med njimi je svetovnoznani Tržaški kvartet »Jankovič«, ki koncertira dne 5. novembra v Götzovi dvorani. »Berliner Lokal-Anzeiger« piše o teh umetnikih: »Svoj uspeh je bil naklonjen tu še neznani »Tržaškemu kvartetu«, ki ga postavimo na stran najboljših celega sveta.« Računajoč na dejstvo, da bo ta koncert višek vseh prireditev te zimske sezone, in da bo naša publika znala v polni meri ceniti ta izreden muzikaličen dogodek, je koncertni biro G. M. najel za ta koncert veliko Götzovo dvorano.

m V Studencih je dramatični odsek Sokola prav pridno na delu. Meseca septembra je uprizoril dvakrat doma v Studencih opereto »Potepuhi« in dvakrat tudi v Nar. gledališču. Minulo soboto pa je zopet igral veseloigro »Pri belem konjičku«, ki je kljub številnim raznim prireditvam ta dan napolnila prostorno telovadnico. Iz tega se vidi, da so stare dobre ljudske igre še vedno priljubljene, če so seveda dobro in prav podane. No, pri dramatičnem odseku studenškega Sokola se ni bati, da bi zašel na stran pota, ker so igralci na odru že kakor doma, kljub temu da vidimo vsakokrat tudi kako novo moč. Zato je tudi tokrat nudil ta »Beli konjiček« dosti smeha in zabave. Režijo je vodil g. Kalar, ki je obenem igral tudi glavno vlogo — Bucka in žel obilo priznanja. Vse glavne vloge so bile v prav dobrih rokah in je cela igra nudila res lepo skladno celoto, kakor se zunaj na podeželskih odrih redkokdaj doseže. Kakor čujemo, se namerava v kratkem uprizoriti še drugi del te veseloigre »Eno leto pozneje«, ki nam pokaže, kako se je godilo istim osebam po preteku enega leta. Dramatični odsek studenškega Sokola vrši z uprizorjanjem dobrih iger lepo kulturno delo in sicer prav uspešno, kakor dokazujejo poseti njegovih uprizoritev. Saj so vse igre vsaj dobro in često celo prav dobro obiskane, kljub temu, da niso politične in kulturne razmere med našim delavstvom posebno razveseljive. Tako se krog prijateljev sokolske in narodne misli stalno veča. Zato je vrlim delavcem le častiti na njihovem uspešnem delu in vztrajnosti.

m Pevsko društvo »Jadran« prične s 1. novembrom z običajno plesno

šolo. Vpisnina in natančne informacije se dobe pri g. Kosiču. Sprejmejo se tudi gospodje ali dame, ki niso društveni člani. Odbor.

m Žrtev elektrike. V četrtek zvečer je močan južni veter podrl v Studencih 2 droga električne napeljave. Potrgani deli žic, spojeni s tokom visoke napetosti, so viseli prav do tal. Ko je neka ženska šla preko ceste in nosila v košari perilo k perišču, se je dotaknila žice. Močan tok jo je na mestu ubil. Zjutraj so jo našli mrtvo. Lahko bi se pripetila še večja nesreča, če ne bi toka pravočasno ukinili in žice odstranili.

m Čevlje po znižani ceni, ročno delo, najboljše kvalitete in popravila pri R. MONIACU, Jurčičeva ul. 9. 2226.

m Halo, kavarna »Park«, Halo! Danes, sobota, 23. t. m. veliki poslovilni večer Madame de Corffou. Najnovejše toalete in modni plesi. Pred in po sporedu družabni večer. Igra umetniški trio Schmied - Bernkopf-Pichler. Novo urejena plesna dvorana. 2244.

m Kavarna »Evropa.« Izredno pester spored, ki ga izvaja devetčlanski zbor ruskih umetnikov »Strekoza« je ponovno presenetil. Igra, glasba, toalete in scenerija prvovrstna. Jutri popoldan ob 16.—18. ure koncert. 2222

m Danes, sobota, 23. t. m. domača zabava s pojedino ocirkov, h katerim se prileže cviček. — Le naprej, dokler je še čvicka kei. »Vetrinski dvor.« 2242

m Švedski pisalni stroj »Halda« se odlikuje radi rahlega in lahkega udarca tipk ter nadkriljuje v tem oziru vse druge sisteme. Tek voza je zelo miren in brezslušen, ker se premika po dvojnih valjčnih ležajih. Stroji so razstavljeni ob nedeljah in praznikih v izložbi tvrdke Ant. Rud. Legat & Co., ki ima generalno zastopstvo, Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100. Zahtevajte brezplačno razkazovanje švedskih pisalnih strojev »Halda«! Krajevni zastopniki se iščejo. 2246

m Grajska klet. Danes, v soboto veliki umetniški koncert s plesom. Otvorjeno do 3. ure zjutraj. 2240

m Najboljše čevlje KARO dobite: Maribor, Koroška cesta 19 in od 1. oktobra tudi Aleksandrova c. 23 v trgovini Sl. Černetič. 2048

m Palais de Danse oz. Klub-Bar. Od sobote, 16. t. m. vsak dan velike variete predstave. (Velikomestni program.) 2183

Zanimiv film v »Grajskem kinu«

Velika parada.

»Grajski kino« je nabavil izredno dober film ameriškega izvora »Velika parada«, ki ga bo predvajal še tri dni. Reklamne slike, ki jih je podjetje izvesilo, z daleka ne nanovečujejo tega, kar nudi film, ki je izdelan do popolnosti. Vsebinska polna burnih dogodkov, ljubezni,

prijateljstva, sovraštva, mržnje, bede in obupa, bogastva in razkošja, je vezana v tako lepo dejanje, da zasluži res popolno priznanje.

V Ameriki se zbira dobrovoljci, ki vedrih lic odhajajo v Evropo na francoska bojišča. Ne zavedajo se trpljenja strahot, naporov in groze krvavega plesa, ki je moril in pustošil na evropskih bojiščih. Skrbi, strah in pomanjkanje združijo trojico bojevnikov: sinu milijonarja, delavca na nebotičniku in natakarja v predmestni krčmi v nerazdružljivo vez iskrenega prijateljstva.

Slede tri dejanja, ki vzorno podajajo sliko groz in strahot bojnega polja. Topovi, strojnice, ročne granate, plin, rakete, tanki, aeroplani; vse se udeležuje v peklemskem plesu. Karavane zdravih ljudi odhajajo v ogenj, vračajo pa se razredčene čete invalidov, brez udov, polomljenih in odtrganih delov živega telesa, dočim se tisoči sploh ne vračajo iz peklenškega ognja.

V dejanje samo je vpleten tudi idiličen ljubezski motiv, ki prikazuje ljubezen čuteče Francozinje, ki se zaljubi v milijonarjevega sina, s katerim se po končani vojni tudi poroči.

Film »Velika parada« je dosegel svoj namen popolnoma in služi v propagando ameriški pacifistični in antimilitaristični ideologiji.

„ITO“ krema za zobe - najboljša

Narodno gledališče

REPERTOAR.

Sobota, 23. oktobra ob 20. uri »Danes bomo tiči«. Premijera. Ab. C.

Nedelja, 24. oktobra ob 20. uri »Grofica Marica«.

Ponedeljek, 25. oktobra, Zaprto.

Torek, 26. oktobra ob 20. uri »Veronika Deseniška« ab. B.

Sreda, 27. oktobra ob 20. uri »Plesni večer« — »Plesne skupine Valerieje Kratine«.

Premijera Nestrove veseloigre »Danes bomo tiči«

bo danes v soboto 23. t. m. ob 20. uri. Opozarjamo cenjeno občinstvo na to zabavno igro, ki je imela in ima še danes povsod mnogo uspeha. Sodeluje vojaška godba, ki bo igrala tudi med odmorji. Dirigira g. L. Herzog. Režira g. J. Kovčič. Glavne vloge so noverjene gg. Harastovič, Rasbergerju, ge. Savinovi Bukšekovi, Kraljevi itd.

Plesni večer Hellenau-Laksenburškega ansambla pod vodstvom priznane umetnice Valerieje Kratine se vrši 27. oktobra v mariborskem gledališču. Kritike mnogobrojnih mest, kjer je nastopala ta skupina s kar največjim uspehom, hvalljo njih izvrstno telesno kulturo, veliko muzikalno-ritmično vzgojo, dovršeno znanje, krasne in izvanredne skupine teh mladih lepih teles njih »gracijo in plemenite forme. Obeta se torej prekrasem umetniški večer in se priporoča pravočasno rezerviranje prostorov.

Naš listek:

Na evropskem severu

(František Holub v »Lidov. Novinah«.)

Srednjeevropci nimamo pravega pojma o legi in podnebjju severne Evrope, zlasti Skandinavije. Dokaj megleno si zamišljamo, da leži tam nekje severno od Hamburga Kopenhagen, še bolj na sever Stockholm, za Stockholmom pa »ni več veliko«, ondi je že arktična zima z Epkimaki in malo dalje — severni tečaj. Najbolj se to pojmovanje čuti na dovtipih, s katerimi nas spremlja na poti: sami Amundseni, ledeni medvedje, zmrznjeni nosovi itd.

Toda še samo proučevanje literature, zlasti še vedno nedoseženega Baedekerja, nam nudi docela drugo sliko. Izvemo, da je norveška kraljevina, ki zavzema glavo in hrbet skandinavskega psa, tako dolga, kot zračna črta med Prago in južno mejo Tunisa. To nas nekoliko prestraši. Malo se nam zvrsti v glavi, če pomislimo, da ima Hammerfest v Bergen tako daleč kot Pražan v Barcelono. Spričo tega dejstva ne moremo smatrati Bergena za čisto severnjaško mesto. Lahko se poučimo, da plovejo norveški poštni parniki iz Trondhjema, torej skorajda od severnega polarnega kroga, v Hammerfest tri do štiri dni.

Povprečni potovalni turist, torej turist, z omejenim časom in — žepom, spoznava Norveško samo s palube oceanškega brzoparnika, kjer ima svojo mizo in posteljo. Če bi hotel prepotovati vso Norveško na lastno pest, t. j. potovati s poštnimi parniki, po železnici in z vozovi, spati v hotelih ali krčmah in s palico v roki plezati po gorah, bi potreboval ne tedne, marveč mesece.

Z velikim zanimanjem izvemo o največji klimatični anomaliji sveta, o ljubeznivi zemljepisni izjemi, ki je dana Norveški po zaslugi prijaznih morskih in zračnih tokov: Grönland, ki leži skoraj enako visoko, spi v večnem ledu, v enako visoko ležeči Sibiriji zmrzuje po zimi celo živo srebro v toplomeru, medtem ko je na Norveškem skoraj srednjeevropsko podnebeje in oves uspeva vse do 70 stopinj severne širine. Tako ima Trondhjem, najsevernejše evropsko vlemesto (če smatramo električno železnico za znak vlemesta) enako zimo kot Dresden, poletje pa, kakor Irska. In ko se zasidramo v kakem fjordu dežele svetega Olafa, se presenečeno potimo v poletni obleki ter uživamo sladolede; le če se ozremo na cvetoči bezeg, ki je pri nas v juniju že zdavnaj odcvel, se spomnimo, da smo visoko na severu.

S stališča turistovskih dojmov lahko govorimo o južni in severni Norveški. Najkrajša karakteristika: južna Norveška sega do približno 63 stopinj severne širine in je polna fjordov in gorskih partij. Severna Norveška — to je polnočno solnce in čudežna lepota arktične prirode. Turist občuti prehod po padanju temperature; noč se boljbolj zmanjšuje, dokler ne izgine docela; potnik je navezan na ladjo in na obrežju ni več ljubkih vasi s krasnimi hoteli in angleškimi vilami. Videti je zgolj borne skupine ribiških baht z morskimi svetilniki, ki jih čez poletje sploh ni treba zažigati, ker ni teme in z leseno cerkvico na sredi. Zakaj se razprostira skoraj neobljudena planjava z gostimi vršaci.

Tudi oni, ki sicer ne ve nič o Norveški, utegne poznati fjorde, globoke morske zalive. Kdor bi si rad predstavil

fjord dovolj živo in plastično, naj si zamisli, da se je v alpsko dolino razlilo morje. Po tem, kakšno obliko ima dolina in kakšno podobo nudi gorovje nad njo, se tudi fjordi razločujejo med sabo. Nekateri so komaj tako široki kot reke. Parnik hiti le nekaj metrov proč od obrežja, koder so posejane ribiške bajte s cerkvico, na kateri plapolja noč in dan norveška državna zastava. Drugod je fjord podoben alpskemu jezeru: strmne gore padajo naravnost v zelene, ledenomrzle vode; samo vodopadi šume z neizmerne višine v strašno tišino. Zopet drugje — n. pr. v Balholmu — je fjord razlit v široko, prijazno jezero ki nas skro raj spominja severnoitalijanskih jezer, le barve so manj ostre in celotni vtisk je nekoliko otožnejši. Tam, kjer prehaja parnik iz fjorda na morje, je fjord pokrat s tisoči majhnih skalnatih otokov, ki so podobni mrtvim kitom. Gruče takih otokov obrobijo skoraj celo morskobrežje tako, da se le redkokje odpira s parnika razgled na široko morskogladino. Ladije plove včasih tesno med otoki in se nam zdi, kakor da bi zrl z osebnega vlaka na rdeče hišice z belimi oknicami, na razvešene ribiške mreže in belo železno konstrukcijo signalnih stolpov, čijih vrhunci svetijo v somraku rdeče kot večne luči.

Večina fjordov sega prav globoko v notranjost dežele; tako je n. pr. Sognefjord dolg čez 200 km. Nekateri slove po krasnih vodopadih. Najlepši norveški vodopad se imenuje Sv. Sostre (sedem sester) in je Geirangerfjordu.

V notranjost dežele se potuje z avtomobili ali z dvokolesnimi kočijami, ki se imenujejo »stolkjaerre«. Ni več prostora kot za dve sebi in kočijaža. Tu sedi zadaj. Vajeti padajo med obema popot-

nikoma. Kočijaž čisto skače z voza; biča nima in vodi konje z besedami, kar je včasih težka naloga, tembolj, ker »stolkjaerre« nima zavirala. Toda norveški kočijaž je tako miren, ubogljiv in bi-stroumen, da mu kmalu zaupamo, čeprav nastane včasih na ozki cesti nič kaj prijetna gnječa več sto vozov.

Nekako atavistično razkošje popotovanja pred 150 leti se nas loti, ko potujemo na dvokolesnem norveškem vozu v dišečem ozračju po gorski dolini, čez mostove nad bučečimi hudourniki, mimo hladnih, globokih jezer, pod šumnimi vodopadi: Često zdrčimo mimo snažnih vasi, ki bi bile pri nas grajščine in samostani, mimo poštnih skrinj na plotih, mimo vil v narodnih slogih, mimo njiv, kjer poganja tuintam kaka betev ovsu ali krompirja. Norveška, dežela pomorščakov, ribičev, gorščakov in lovcev, nima niti procenete z žitom posejanih tla.

Nekje med potjo se konji izprežejo, in popotniki se lahko po naporni vožnji deset kilometrov na uro, napijejo kave v snažni leseni hišici ob cesti, kjer jim streže resno in čednostno dekle v narodnem kroju. Kava, cigarete, razglednice — vse je za nas malce predrago — saj nevtalne dežele kaj malo pozna naše vojne in poveljne križe in težave. Tu je vse tako kot bi bilo pri nas — če ne bi bilo l. 1926., temveč l. 1913. — toda izvzemite antene na strehah. Na Norveškem ne dobiš močnih alkoholnih pijač; le malo slabega piva ali vina. Likkerji so strogo zabranjeni. Tdodv in hladni punš sta tu taki literarni pijači kot pri nas medica; najdeš ju zgolj v povestih Garberja, Jaegera in Hamsuna.

Kultura in umetnost

Alojz Gradnik, „De profundis“

(1926. Založba »Jug« v Ljubljani. Z lesorezi Božidarja Jakca.)

Alojz Gradnik, tankočutni prevajalec Tagora in drugih pesnikov, je podal v tretji pesniški zbirki poezijo svoje moškosti. Medtem, ko prejšnje zbirke odražajo mladost, njena koprnjenja in zanose, njen večni vzgon v širino, je ta zbirka delo rok, ki čuti, da imajo dolge brazde za sabo in da orjejo v globino. Ni opešala mladostna sila; še vzrasla je. Ali roke, ki so orale in sejale, ne čutijo več prejšnje lahkote in razigranosti. Semena, ki jih sprejme moška dlan, pretehta, preden jih vrže, oko pa meri brazde in vidi, da so težke in globoke. To je dozorevanje osebnosti, — poezija moške sile. Zato je v pesmih več intelekta in manj čustev, več plastike in manj barv in linij.

Gradnik je z zbirko »De profundis« izmeril stopnjo svojega dozorenja. In ga slišimo, kako govori iz globine. Krepke, jasne besede. Nič sentimentalnosti, nič mladostne »romantike radi romantike«. Med večje zarisane slike se vpletajo na mejah med čustvom in razumom dozorele refleksije. Življenje ni več pestra igra raznih dojmov, temveč jedko spoznanje.

To moško dozorevanje nedvomno pesniške nature diha iz vseh delov knjige, tako iz izbranih smotrov, kakor iz gorkootožnih vzdihov mrtve ljubezni v »De profundis«. Lahko bi izpisali celo vrsto filozofičnih sentenc o življenju. Pesnik mu zre brez strahu v obraz.

Ah, ni življenje slast in ni dobrota: prevara le in breme je in zmota...

Pesimizem, ki prevre, kakor svetel curek iz Gradnikovih pesmi, ni namišljeni »Weltschmerz«, marveč je resno spoznanje moža, ki je doživel v sebi vso skrivnost in vso pitiško glumo usode. Izpoved človeka je, ki se ni nikoli sramoval razmišljati. In ki ve, da je življenje neslano brez modrosti in brez sanj. Zato je Gradnikova pesniška zbirka »De profundis«, knjiga za zrele ljudi, ki bodo skozi njo odkrili marsikak odsev na temnem dnu lastne brezdanjosti.

Značilno je, kako opisuje Gradnik »mrtve stvari«. (Solčna ura, ogenj, vodnjak, žoga, goba) ali kakšnim glasom mu govori črv:

Tudi ti boš moj mrlič.
Vse pomisli, sanje
ti izprazni iz lobanje
in izpremeni te v nič.

Povsod se sliši odmerjen korak zrelega moža. Povsod govori človek. Vsa priroda je radi človeka.

Gradnikova simpatija do orientalske lirike je prišla do izraza v kitajskih in japonskih motivih v IV. delu knjige. Njegova polnokrvna samozavestna in pogumna ljubezen do ročne tolminske grude, do goriške in primorske zemlje in nje ljudstva pa se spaja s široko jugoslovansko vero, ki žge in biča nevernike — desperatne slabiče in brezkrvne »doktrinarje«. Če ni življenje slast in dobrota in če je sreča le v nedosegljivih dajavah, tedaj moramo vzljubiti delo in prevzeti nase dolžnost. Ob Gradnikovi knjigi se nehote spominjamo besed Rollanda: »Največji heroizem je, če spoznaš življenje tako, kakršno je v resnici in ga vzljubiš!«

Z moškostjo in odločnostjo vsebine je v skladu tudi forma pesniškega izraza. Gradnik ni verslibrist. Odmerjen je, krepak, v ravnovesju s samim seboj. Njegovi soneti imajo zlat žvenket Prešernovih. Iz vsega pa se zrcali osebnost, ki je kakor župančičev mornar premerila »nebo in plane«. Trdo kraško grudo in vesoljstvo. Oboje. B. Borko.

Ksaver Meško, Legende o sv. Frančišku

Izdala Goriška Mohorjeva družba. Letošnje leto, ko je šla čez naš v zasičenem materijalizmu odreveneli svet 700letnica asiškega »Poverella«, bo rodilo tudi Slovencem več knjig o tem modernem svetniku, ki je našel častice celo v vrstah ateistov. Fran Bevk pripravljala daljšo knjigo o Frančišku, Marija Kmetova je spisala o njem povest, ki bo izšla v Mohorjevi družbi. Ksaver Meško pa je izdal pri goriški Mohorjevi družbi 123 strani osegajočo knjigo »Legende o sv. Frančišku«.

Ce ima kateri slovenski pisatelj dovolj notranje sile, da doživi in pronikne s svojo osebnostjo brezbrezno, a v vsej svoji preprostosti mogočno dušo brata oblakov in pesnika solca, tedaj je to Ksaver Meško. Iz njegovega ljubelega pripovedovanja vstaja čista in svetla postava Janeza Bernadona iz Asisija, ki

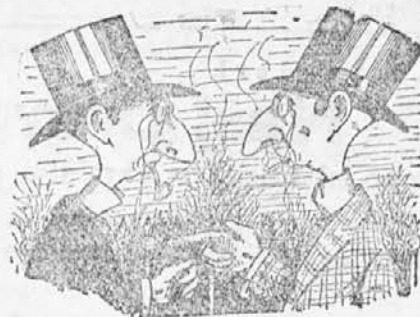
se je zaročil z revščino, da bi lažje videl v človeku brata in da bi prepričal pohlepno zverino, ki se čisto skriva v našem bližnjem, o potrebi ponižnosti, udanosti in drugih evangelijskih čednosti. Ta trgovčev sin, ki je — kakor pripoveduje njegov velik častilec Jörgensen — rad prepeval francoske pesmi (odtod ime François — Francesco — Francoz), je v naših očeh znanilec tistega omehčanja duš, ki ga je v slikarstvu prvi ovekovečil Giotto in ki se je kasneje razraslo v bohotno renesanso (žal z mnogimi izrastki). Za njim so ostali sledovi svetega moža, red, ki ga je posnemal v pokori in uboštvu, »Solčna pesem« in knjiga »Fioretto«, ki so jo spisali njegovi bratje, da nam ohranijo svetle odtise te vedre bogu dane duše.

Ksaver Meško je podal v svojih legendah mimo modrega umbrskega neba in mirnih linij Monte Subasia — tistih nepozabnih linij laških gor v južnem solcu — davni blesk srednjega veka z njegovo preprostostjo, gorečnostjo in naivnostjo, ki je hotela od temeljev preobrniti svet. Lep jezik, ki je pri Mešku sočen, kakor barve fra Angelica, daje mimo drugih lastnosti tem legendam literarno ceno. Žal, da založnik ni knjige niti izdaleč dostojno opremil. Papir je slab, ilustracije nepovoljne, vnanost rečna, korektura pod kritiko. Taka knjiga naj bi izšla v lepi izdaji, z izbranimi ilustracijami.

B. Borko.

pisanih polj« so zanimive tabele o pismenosti in o razmerju prebivalstva na deželi in v mestih v naši državi. List ureja Jože Stabej. Za mentalitet krogov ki ga vzdržujejo in čitajo je značilna uredniška opazka na str. 185. »Glede ljubezni«. Tu urednik zavrača s Finžgarjevimi besedami one, ki so pošiljali k »vragu« nesramno in pohujšljivo pisanje »Našega doma« in pravi: »One, ki ne znajo ali nočejo razumeti resnice in ločiti namišljeno »pohujšanje« od resničnega zlega, i jaz obtožujem priderije ali farizejstva: najsi sta obe besedi tako ostri, a zasluženi sta«. Radi tega pa bo list prihodnje leto slovstvene prispevke — popolnoma opustil. Kakor je videti, še žive v dolini šentflorjanski literarni zelotje ala Mahnič, ki bi radi izpremenili vso literaturo v slovstvo za mladino in v nabožne knjige.

x Mirko Kragelj, »Kresnice in snežinke«. Prejeli smo v oceno pesniško zbirko »Kresnice in snežinke«, ki je izšla nedavno v Ljubljani. Njen avtor gospod Mirko Kragelj nima na svoji poeziji nič izrazitega in samoraslega; mestoma preze črto med poetičnim in profanim; Baudelaire je bil — ker je bil umetnik — tudi v trv. pornografskih »Fleurs du mal« dostojen, pisec te zbirke pa ponekod ni. Nekatere strani niso slabe, toda z veliko pesniško silo njen avtor ni obdaren. So pesmi, ki jih mladina v pubertetni dobi ne bi priporočili. Poezija lahko opeva magari tudi šumenje ženskih kril, ne sme pa jih odgrniti. Treba je čuvati lepoto pred umazano silo pož-

— Prijatelj, ali ne veš, da ne pijem več?
— Od kdaj pa, grešnik spokorjeni?
— No, pač od danes jutraj.

s protiklerikalno tendenco, iz njih odmeva borbeno svobodomiselstvo in smešenje onih, ki so mešali politiko z vero. Ta stran njegovega pisateljevanja je dobila najmočnejši izraz v satiri »4000«, ostri persiflaži nazorov početnika slovenskega borbenega političnega katoličanstva dr. Mahniča, polni duhovnih, pristno Tavčarjevih domislic. Značilen kulturno-historičen dokument izza dobe, ko so se iz strankarskih razlogov ustvarjali konsumi, je »resnična povest« »Izgubljeni Bog«, za katero nam je podal urednik v opombah zanimiv komentar. Ves mračni milije reformacijskih časov s protireformatorji, predikanti, skakci in tresaci, loškimi biriči, z zaslepljenimi in fanatičnimi ljudmi, nam je razgrnil v yerni zgodovinski podobi »Grajski pisar«, s ponazoritvijo Tavčarju priljubljene ideje v glavnem junaku, da je »ljubezen nam vsem v pogubo«. V ciklu »V Zali« se nam je pisatelj pokazal mojstra vsake povesti, z globoko ljubeznijo do prirode, do lova in gozdnih čarov njegove ožje domovine. Niz lirčnih črtic »Pomlad« je proslava mladosti, zakonskega življenja in naše ljubke domačnosti ter slavošpev na duhovnika, tihega junaka in skrbnega pastirja svojih ovčic. V boljše umevanje pester vsebine tega zvezka nas uvaja urednik z literarnim esejem in zaključuje z bogatimi, do zdaj le deloma znanimi opombami.

x Jack London, Roman treh src. Knjižnica »Jutra«, zv. št. 13, Ljubljana 1926, str. 433. V založništvu »Jutra« je pravkar izšlo eno najboljših del znanega ali pravzaprav pri nas še malo znanega ameriškega pisatelja Jacka Londona »Roman treh src«, ki je izhajal kot podlistek v »Slov. Narod«. Ameriko poznamo kot deželo dolarskih princez, čudovite tehnike in ogromnega bogastva, ki so si ga nakopičili njeni sinovi z delom in varčnostjo. Zelo malo pa vemo o ameriški književnosti, ki je kakor pri vseh narodih, tudi pri Američanih ogledalo ljudskega hotenja, čustvovanja in značaja. Jack Londonova dela so tako pristno ameriška, da sploh ni treba vedeti, da jih je napisal Američan. Mogočni razmah človeškega duha, popolna harmonija mišio in razuma v borbi za obstanek, neomejeno kraljestvo železne volje, pred katero morajo pasti vse zapreke, matematična preračunatost vsakega koraka, vse te značilne poteze ameriškega značaja se vlečejo kakor srebrna nit skozi Londonova dela. Med najboljši Londonove romane, ki so brez izjeme polni duhovitih zapletljav in pristno ameriških neverjetnosti, spada nedvomno »Roman treh src«, napisan leta 1916, na Havajskih otokih, v bližini katerih je pisatelj nekaj mesecev pozneje končal svoje burno življenje s samomorom. Ta roman drži čitatelja v napetosti od začetka do konca, kar je sploh Jack Londonova posebnost. Dogodek sledi dogodka v logični zvezi in s čudovito brzi no, vse je prepleteno z bogato fantazijo in človek bi mislil, da vidi v duhu najlepši ameriški film. Zanimivo je, da je »Roman treh src« dejansko posnet po filmu. Z novo knjigo je storjena širši krogom, ljubiteljem lepega čtiva dvojnja usluga. Z ene strani jim nudi knjiga res napet in zanimiv roman, z druge pa pripeva k spoznavanju enega najizrazitejših predstavnikov ameriške književnosti in s tem tudi ameriškega značaja.

Wilson

Wilsonov doprni kip za palačo Društva narodov.

Wilsonov doprni kip, delo kiparja Bakerja, bo prepeljan v Evropo in nameščen v palači Društva narodov.

Knjižnice v Ameriki

Iz zadnjih ameriških statistik je posneti, da odpade na vsakega državljanca USA pol knjige ali na vsakega drugega državljanca ena knjiga. V statistiko so vzeti tudi oni deli, ki doslej niso imeli nobene knjižnice. Ako bi se ugotovilo število knjig samo na teritoriju, kjer širijo prosveto knjižnice, bi odpadle na vsakega državljanca štiri knjige. Danes živi v Ameriki približno 75 milijonov ljudi, ki sploh ne vedo, kaj je to knjižnica. Radi tega je država posvetila znamenitjem pokrajinam izredno pažnjo in si prizadeva, da se knjižnice upeljejo v vseh pokrajinah. Doslej so razmere precej neugodne, kajti od 3065 ameriških okrajev (County) jih 1150 sploh nima nobene knjižnice. Navedena statistika je v toliko napačna, ker govori samo o knjigah javnih knjižnic. Lahko pa je mogoče, da ima veliki ameriški narod v privatni posesti ravno toliko ali pa celo več knjig, kakor jih imajo javne knjižnice.

Pri sestavi statistike bi se na vsak način morale jemati v poštev tudi knjige v zasebni posesti in statistika bi bila mnogo ugodnejša.

x Nova Evropa. 7. številka z dne 11. oktobra je prinesla nastopne prispevke: Politični članek (L.); Potreba nove orientacije Mednarodne organizacije Rada (Gj. Čenčin); Izložba ratne i poratne propagande u Münchenu (P. Blašković); Zbor guvernera Narodne banke (J. Belin); Šekspir u našoj književnosti (J. K. Petrović); »O ugledanju na Krista« (R. L. Knežević).

x Naš dom. List za ljudsko prosveto. Oktobar 1926. Prejeli smo 10. številko tega poljudnega katoliškega lista, ki prinaša članke K. Meška, dr. Capudra, Bogoviča, Zora in literarne prispevke dr. Dornika, Krevha in drugih. V rubriki »S

ljenja (Str. 29, 37). Sicer pa chacun á son gout...

x Ante Dukić, Nedružna priča o nevinom futurizmu. Na 15 straneh dobra satira na moderno eksperimentiranje z umetnostjo, zlasti poezijo. Vredno čitanja. Pisec zna duhovito ošvrkniti »stihotvorce«, ki »tvorijo stihe« brez duha in poezije:

Svijet nam se divi,
i mi se divimo sebi.
Kako ne bi?
Sa malo riječi kazati mnogo
i sa mnogo ništa.
to može samo futurista.

x Tavčarjevih zbranih spisov IV. zvezek. Vsebine: Grajski pisar. 4000. V Zali. Izgubljeni Bog. Pomlad. — Uredil dr. Ivan P r i j a t e l j. Izdala in založila Tiskovna zadruga. V Ljubljani 1926. XII. in 513 strani. — Od sredine osemdesetih let minulega stoletja pa skoraj tje do svetovne vojne je stal dr. Tavčar v srditih političnih bojih na čelu narodne napredne stranke. V tej dolgi dobi se je njegovo pisateljsko udejstvovanje moralo umakniti političnemu, in kar je pripovednih spisov, so čisto prepojeni

Enrilo

Splošno priljubljen

kavni nadomestek
okusen i cenen.

Dobiva se v vseh
dobro asortiranih
kolonijalnih trgovinah

Obrtna šola 1. letnik 35, 2. letnik 18, atelje 6 učenik	skupaj	59
Gospodinjstva šola 42 učenik	skupaj	42
	Skupaj	101

ZDRAVILNI PREPEČENEC TVRDKE ROBAUS

JE NAJBOLJŠE SREDSTVO ZA ZDRAVLJENJE

Izdeluje se po dolgoletnem raziskovanju izdelovalca tako, da je na isti višini s prepečencem, kakor ga izdelujejo v Karlovih Varih. Ne pozabite, da nastanejo vse bolezni radi slabe prebave, ter da jih je mogoče preprečiti ozir. zdraviti z uporabo tega prepečenca

ZAHTEVAJTE POVSOD ROBAUSOV ZDRAVILNI PREPEČENEC!

91.35

Sportna nedelja

Nogometni derby Maribor—Rapid
Rokometni derby Maribor—Mura

Jutri, dne 14. t. m. se bodo vršile sledeče sportne prireditve:

Ob pol 9. uri Maribor I. nar. : Rapid, I. naraščaj, igrišče ISSK Maribora.

Ob 10. uri Rapid II. nar. : Maribor, II. nar., igrišče SD Rapida.

Ob 10. uri hazena TSK Merkur : ISSK Maribor rez. igrišče ISSK Maribor.

Ob 11. uri hazena derby MURA : MARIBOR.

Ob pol 14. uri Maribor rez. : Rapid rez.

Ob 15. uri nogometni derby RAPID : MARIBOR.

NOGOMET.

ISSK. Maribor — SD. Rapid

Jutri ob 15. uri popoldan nastopita mariborska rivala Rapid in Maribor v jesenski prvenstveni tekmi za l. 1926. in 1927. v sledeči postavi:

Maribor: Geuer, Koren, Wagner, Hreščak I., Stauber, Bergant, Bertonceli, Bratuš, Hreščak II., Vodeb, Skrobar.

Rapid: Čerče, Barlovič, Kurzmann, Pernath, Frangesch, Löschnig M., Pernath Em, Löschnig L., Klippstätter, Tergletz, Löschnig B.

»Rapid« si je že trikrat zaporedoma priboril nogometno prvenstvo v mariborskem okrožju in se je tudi topot resno pripravil, zavedajoč se težkega boja, ki bo jutri vsekakor nudil eno najzanimivejših iger v letošnji sezoni.

Tudi »Maribor« ni počival, temveč je sistematično uril posameznike in celoto, ki bo jutri dovelj pripravljena nastopila težak in odločilni boj proti večletnemu favoritu.

O izidu jutrišnjega tekmovanja je težko ugibati, kajti moštvi sta si docela enakovredni. V kolikor je »Maribor« tehnično boljši, v toliko je »Rapid« fizično močnejši in odločnejši.

Tekmo bo sodil ljubljanski sodnik g. Vodišek.

HAZENA.

ISSK. Maribor — SK. Mura

Jutri bosta družini SK Mure in »Maribor« ponovno odigrali pomladansko prvenstveno tekmo, ki jo je »Maribor« v Ptuj odločil sebi v korist v razmerju 10 : 8, a je bila vsled protesta SK Mure razveljavljena.

Družina SK Mure je, kakor se pripoveduje, izredno vigrana in razpolaga z igralniki prvostopsne kakovosti, ki pa ne smejo podcenjevati moči SK Maribora, ki nikakor ne zaostajajo za SK Muro. Družina »Maribor« je v odločnosti sicer nekoliko popustila, kar je bilo zlasti opaziti v nedeljski tekmi proti SK Iliriji, vendar pričakujemo, da bo jutri zastavila vse moči, da ponovno dokaže, da je bila pomladanska tekma neutemeljeno razveljavljena.

Sodil bo zagrebški ali ljubljanski sodnik.

Iz življenja in sveta

Če je človek vesele narave

Lep primer potrpežljivosti in udanosti v usodo.

Vzoren primer potrpežljivosti in udanosti, s katero Rus prenaša udarce usode, nam je bivši gardni poročnik Večorko, ki je bil pred vojno znan kot najveselejši človek v Moskvi. Njegove precej razbrzdane šale so bile čestokrat povod občutnih debat v uglednih krogih. Ko je nekega večera krokal v znanem lokalu »Eremitage« z neko razposajeno družbo, se je slekel in splezal na palmo, zatrjujoč, da je opica v afriškem pragozdu in da ne spleza poprej z drevesa, predno ga ena izmed gospa ne nahrani z mandlji. V nekem drugem lokalu je skočil v bazen za ribe in izjavljal, da se je pretvoril v kito. Šele po dolgotrajnem nagovarjanju je splaval iz bazena. Veseli Večorko je imel blizu Moskve velika posestva, ki so mu omogočala, da je živel v razkošju.

V tem pa je prišla revolucija in ž njo velike izpremembe, ki so v Rusiji napravile iz zadnjih prve, a iz prvih zadnje. Večorko je bil dovolj Rusa, da se je spoprijaznil z nastalimi razmerami. Država mu je zaplenila vsa posestva. Veseli človek si tega ni preveč vzel k srcu. Šel je na svoje največje posestvo ter je dejal kmetom, da želi postati mužik, kakor so oni. V vojni je sicer izgubil roko, vendar pa z drugo še precej spretno opravljala razne posle. Obkel je kmečko obleko, se naselil v kolibici, opustil britje in se prav kmalu udomačil. Radi velike marljivosti in dobre volje, so ga sosede jali čislali. Znan je bil kot najboljši poljski delavec. Nekoč, ko se ga je po dolgem času dobrodu nalezal, se je domislil prejšnjih časov in strašno premislil sovjetskega komisarja, zaklinjajoč se, da bo vrgel sovjetsko vlado. Komisar ga je hotel ustreliti, toda kmetje so se odločno zavzeli za svojega dobrega plemenitaškega mužika in ga rešili okrutnosti sovjetskih oblasti, ki v takih slučajih niso poznale šale.

Krajevni vaški sovjet mu je dovolil, da se naseli v eni izmed sob svojega nekdanjega gradu in da oskrbuje vso zgradbo, v kateri se nahaja sedaj vaška šola. Obljubiti pa je moral, da bo opustil kneževske navade in se obnašal kakor pravi mužik.

Sovj. vlada za civ. lizacijo nomadov

Ruski učenjak Tan Bogoras, profesor na petrogradski univerzi, je sestavil abecedo za mnoga nomadska plemena, ki žive na severu evropske in azijske Rusije. Omenjena plemena so na najnižji stopnji civilizacije, žive po pastirsko ter se bavijo povečini z lovom in ribarstvom. Književnega jezika nimašo in govore jako različno. Da se temu odpomore, bo izdana abeceda, katere znaki bodo vzeti iz ruske abecede. Sovjetska vlada je poklicala iz njihovega središča in iz severnih sibirskih plemen veliko številno mladih ljudi, ki se bodo šolali v Petrogradu. Ko si pridobijo zadostno izobrazbo, jih bo vlada poslala domov, kjer bodo širili prosveto.

Grbe in grbavci

Pred leti je umrl v Liverpoolu neki zdravnik, ki je vse svoje življenje proučeval grbe na človeškem telesu. V njegovi zapuščini je tudi najden rokopis na približno 2000 straneh. V rokopisu je zabeležil pisec poleg znanstvenih opazovanj o grbcih, tudi nekatere zanimive statistične podatke. Potom dolgoletnega raziskovanja je ugotovil, da je v Španiji največ grbastih ljudi. V nekaterih krajih Sierre Morene je vsaka trideseta oseba grbasta. V Franciji je največ grbastih ljudi v dolini reke Loire. Z zbirko statistik grbavcev pri posameznih

kulturnih narodih, je omenjeni doktor prišel do zaključka, da pride na vsem svetu na vsakih tisoč oseb po en grbavec. Poleg intenzivnega študija o vzrokih in nastankih krivih hrbtnih oblik, je imel doktor tudi dovolj časa, da je izračunal nekatera prav zanimiva števila. Po njegovem mnenju so grbe povprečno visoke do 20 cm. Ako bi se torej vse grbe živčih grbavcev naložile druga na drugo, bi nastala ogromna grba, visoka 300 km.

Drobiž

Na zadnji medicinski razstavi v Londonu je bil preizkušen nov preparat »Obiturin«, ki se bo uporabljal kot preizkusno sredstvo v slučajih, kjer se zdi smrt dvomljiva. Ako je smrt že nastopila, tedaj koža na injekcijo »Obiturina« ne reagira; kakor hitro pa je v telesu le še neznamenit znak življenja, zadobi koža v okolici injekcijskega mesta zelenkasto barvo. Omenjeno sredstvo se je izborno obneslo in velja za popolnoma zanesljivo.

Ameriški fond za kemične študije, ki razpolaga z zadostnimi sredstvi, namrava pričeti energičen boj proti nahodu in prehlajenju. V USA in tudi v drugih deželah zmanjšujeta nahod in razna prehlajenja delavnost in odvzemata človeku za delo potrebno energijo, ne oziraje se na to, da sledi lahko prehlajenju tudi smrt. Ta bolezen nastopa v Ameriki na prav poseben način in prav pogosto, predvsem radi hitrih toplotnih izprememb. Omenjeni fond se bo predvsem uporabil, da se prouče glavni vzroki, ki povzročajo nahod. Ko bodo ugotovljeni najpogostejši vzroki, bo fond za kemične študije zastavil vsa sredstva, da se bo našlo uspešno sredstvo, s katerim se bo lahko cela država ali ves narod zaščitil proti nahodu, oziroma prehlajenju.

Gospodarstvo

Sejem za kožuho v Ljubljani

Koncem meseca januarja priredita Ljubljanski velesejem in Lovska zadruga v Ljubljani na velesejmskem prostoru običajni vsakoletni sejem za kože divjih živali. Tradicija teh sejmov, širokopotezna organizacija in zveze z inozemskimi in domačimi kupci so zadosten porok, da bodo dosegli prodajalci cene, ki so v skladu s cenami na svetovnem trgu. Kože se bodo kot lansko leto prodajale v večjih partijah dražbenim potom. Kože vsake vrste se že sedaj sprejemajo in se v za to določenih ugodnih prostorih dobrodu posuše in pripravijo za prodajo. Opozarjamo vse prodajalce, lovce in trgovce, naj ne izročajo blaga raznim prekupčevalcem, marveč naj počakajo na dražbo. Ljubljanski velesejem in Lovska zadruga delujeta na popolnoma nepridobitni podlagi, samo v interesu razvoja te važne panoge narodnega gospodarstva in v zaščito osebnih interesov prodajalca. — Vse informacije daje radevolje, ustmeno in pisмено »Divja koža« na velesejmu. Lovska zadruga in Slovensko lovsko društvo v Ljubljani. Če dosežemo, da gre večina blaga preko prodajne organizacije na velesejmu, lahko pričakujemo obisk velikih inozemskih kupcev, katerim se samo pri velikih množinah kož izplača pot.

Opozarjamo pri tej priliki, da je pravilno posušena koža še enkrat več vredna kot slabo posušena. Navodila za pravilno pripraviranje kož dobi vsakdo na velesejmu.

ZATEKEL se je mlad pes volčje pasme. — Dobi se ga pri gosp.

J. Šoštarič-u, Maribor
Aleksandrova cesta števil. 12. 2247

Strahotne posledice amoralnega režima

Česa se mora naučiti vsak človekoljub na ruskem vzgledu. — »Buržujski predsodek« zopet vzpostavljen.

Ruskim boljševikom se je nekaj časa zdelo, da so vsi pojmi, ki si jih je pridobil človek o moralnem življenju, zgolj »buržujski predsodek« in da je človeška vest navadna sleparija. Zato so se nekaj let po revoluciji širili na Ruskem jako »svobodoljubni nazor«, zlasti kar se tiče tujega imetja in spolne čistosti. Kam je pripeljalo to napačno pojmovanje svobode, si lahko mislimo. Nprava propadlost je postala »nenadoma« tudi za boljševike težko javno vprašanje. Razpasla se je taka razuzdanost, da morajo boljševiški voditelji dan in noč ugibati, kako bi zopet vzpostavili pravne temelje, ki brez njih ne more uspevati niti komunistična družba (mi bi rekli: zlasti komunistična družba, ki — že radi človeške sebičnosti, ki je ne more iztrebiti nobena revolucija — zahteva izredno mnogo požrtvovalnosti in npravnih čednosti). Danes se o tem vprašanju v ruskih listih veliko razpravlja. Vršilo se je tudi že nešteto zborovanj, na katerih so se zahtevali naistrožji ukrepi za zaščito javne npravnosti in varnosti. Zahtevalo se je celo smrtna kazen za najtežje delikte.

Lenjinova vdova zagovarja moralo.

K besedi se je oglasila v »Pravdi« tudi Lenjinova vdova, ga. Krupskaja, ki uživa v Rusiji velik ugled. V svojem članku zahteva jako ostro, da oblasti brezobzirno zatirajo npravno podivjanost mladine. Lenjinova vdova prihaja na koncu svoje razprave k zaključku, da npravno razsulo pospešuje sovjetska šola, ki se premalo briga za kulturni in npravni razvoj mladine. Z njenimi rezultati sovjetska javnost ne more biti zadovoljna. Gospa Krupskaja priznava, da ni pričakovati druge rešitve, kakor da komisarijat prosvete in krajevni sovjeti skrbijo z večjo vneto za zgožjo mladine, zlasti še z npravne strani.

Pozna skrb za sadove »revolucije v morali«.

Sovjetska vlada, ki je doslej zanemarljivo mladino, smatrajoč, da iz te podiv-

janosti rasto »krepki, komunizmu naklonjeni, vseh predsodkov prosti ljudje«, se je začela v zadnjih tednih veliko bolj ko dosihmal brigati za zanemarjeno dečo. V Rusiji je deset in desettisoče deček, ki so brez strehe. To so razen sirot »buržujskih« starišev, ki jih je pomladala revolucija, tudi že sadovi »svobodne ljubezni«, t. j. nezakonski otroci, čijih stariši so se sparili brez vsakršne obveznosti, samo da so zadostili trenutnemu sladostrastju. Take matere so pustile otroke, kakor hitro so shodili, na ulici ali pa pri ljudeh, kjer se ni nihče zmenil zanje; samo da so imeli streho in kako drobtino hrane. Ko so postali večji, so šli na ulico in se klatili v krdelih. Starejši »ptički brez gnezda« so se udali zgodaj pijančevanju in seksualnim pregreham; nehali so razločevati »tvoje« in »moje« ter niso imeli nikakega spoštovanja pred nikomur. Tako podivjana, npravno docela uničena mladost je postala največje breme ruskim mestom.

Sedaj se je vlada vendarle zganila in je pričela izdajati razne ukrepe. V Petrogradu je bil osnovan poseben sanatorij za zanemarljivo dečo. Dognalo se je, da je med sprejetimi večina sifilitikov. Seveda se lahko sprejme le omejeno število bolnikov; vsi ostali pa so še vedno izročeni bolezni in bedi. Vendar je vlada tudi zanje določila skrbstvo in posebne komisije proučujejo, kako bi se dalo to vprašanje rešiti.

110.000 »ptičkov brez gnezda«.

V Ukrajini je skrb za zanemarjeno dečo bolj napredovala. Tam so spravili 110.000 mladih klavirtežev pod streho. Že to kaže, kakšen katastrofalen obseg je zavzelo propadanje ruske mladine. Ali bodo sanatoriji izlečili tudi mlade duše, to je seveda drugo vprašanje. Nemara si je boljševiški režim s svojo brezbržnostjo nasproti moralnim vprašanjem vzredil v izprijeni mladini gađe na prsih, ki ga bodo nekega dne pomagali uničiti.

ZDRAVILNI PREPEČENEC „MIRIS“

je izborna okrepčilno pecivo, posebno priporočljivo za **rekonvalescente in šibke osebe**, torej ne pozabite na prijatelja zdravja „MIRIS“.

ZDRAVILSKI PREPEČENEC „MIRIS“ BREZ SLADKORJA

je posebno priporočljiv onim ljudem, kateri trpijo na želodcu in slabi prebavi istega. Čisti kri in odvzema želodcu preobilno želodčno kislino. Zato vsi, kateri tožijo čez želodčne bolečine, posežite po zdravilnem prepečencu „MIRIS“. Po uporabi nekoliko zavojčkov boste prepričani o dobrodelnosti istega.

„MIRIS“ PREKAŠA NA KVALITETI VSAKO DRUGO ZNAMKO
ZAHTEVAJTE ZATO POVSOD ZNANO ZNAMKO „MIRIS“

Postavno zavarovani

„MIRIS“ PREKAŠA NA KVALITETI VSAKO DRUGO ZNAMKO
ZAHTEVAJTE ZATO POVSOD ZNANO ZNAMKO „MIRIS“

PRVO MARIBORSKO SPECIALNO IN STROJNO IZDELOVANJE KEKSA-BISCUITA-MIRISA J. PALL, MARIBOR-KRČEVINA 200

Vrtnarsko podjetje Anton Požar

Sprejema naročila za vence, krizanteme, šopke, nasade in dekoracijo grobov itd. po najnižjih cenah!

Maribor, Vrtna ulica 17 in Pobrežje, Cesta na Brezje 23 pri pokopališču

Dražba lova.

Lovska pravica krajevne občine **Spodnji Porčič** se odda potom javne dražbe do 31. marca 1930 v zakup. Dražba se vrši v ponedeljek, dne 15. novembra 1926 ob 10. ur pri sreskem poglavarstvu v Mariboru, levi breg v sobi št. 1/pr.

Sreski poglavar v Mariboru, levi breg, dne 19. oktobra 1926.

Dr. Ipavic, s. r.

BATERIE za žepne svetiljke, nudi najugodnejše
Drago Rosina, Maribor, Vetrinjska ul. 26

ŠIVILJE

za delo na dom in v tovarni se sprejmejo pri tvrdki

Durjava, Maribor, Gregorčičeva 24

Delo na dom se da tudi šiviljam iz mariborske okolice

Tapetniška in mizararska dela nova in popravila, solidno delo in zmerne cene. Prepričajte se pri **Jagodič & Sajko**, tapetniška in mizararska delavnica, Maribor, Rotovski trg 3.

Lepa solnčna soba, z elektr. razsvetljavo se odda Kettejeva ul. 3. vrata I. 2231

Učenca sprejme trgovina **Drago Rosina,** Vetrinjska ulica 26.

Zaboje prodaja trgovina **Drago Rosina,** Vetrinjska ulica 26.

Vinotoč s stanovanjem se ta koj odda proti mal odkupnini inventarja. Naslov v upravi „Tabor“.

Viničar, priden, trezen, po možnosti z 4 delavnimi močmi se sprejme pri **Fruber,** Razvanje pri Mariboru.

Madrace, otomane, divane solidno in ceno kupite **Rotovski trg 3.**

Za brezstanovanjce

Samostojno dvosobno stanovanje, eno-obno bližina mesta dvosobno z odkupom. Naslov „Marstan“, Rotovski trg 4.

POZOR! Samo 14 dni se prodaja domače platno belo, 150 cm široko, a 25 Din pri J. TRPIN.

Bučno olje najboljšo in priporočljivo g. trgovcem tovarna bučnega olja **J. Hechmüller** v Mariboru pri starem mostu, južni breg Drave. — Zamenjava bučnih koščic za bučno olje.

Nove hrastove sode

prada ali zamenja za mošt, vino ali poljske pridelke **J. PENKO,** Gosposka ulica 46

KELC, KROJAŠKI SALON MARIBOR, STOLNA ULICA 5

se priporoča za izdelavo oblek za gospode in dame. Vsa v to stroko spadajoča dela se izvršujejo prvovrstno, v najkrajšem času in najceneje.

VELIKA OKASIJSKA PRODAJA

PO TOVARNIŠKIH CENAH ODDAMO:

sukno za damske plašče
sukna za gospode
sukna

modna sukna
močne flanele
barhente

2017
perilne flanele
šifone itd.

DOLČEK I MARINI

manufakturna trgovina
Maribor, Gosposka ul. 27

PRESELITVENO NAZNANILO

Cenj. občinstvu naznanjam, da sem se s svojo zalogo koles in šivalnih strojev preselil iz KREKOVE ULICE 14/II. v

GOSPOSKO ULICO 20/I.
(PREISOVA ZALOGA POHIŠTVA)

Potrudil se bodem kakor do sedaj nuditi cenj. odjemalcem koles in šivalnih strojev prvovrstne STYRIA fabrikate.

S spoštovanjem

ALOIS USSAR, MARIBOR, GOSPOSKA UL. 20/I.

Pristopajte CMDI

E 4561/26-9

PERILO IN OBLEKE

PLATNO, SUKNO, PLAVINO, VOLNENO BLAGO, NOGAVICE, NARAMNICE, ROBCE, KRAVATE, PREDPASNIKE, POSTELJNO PERILO I. T. D.

KUPITE NAJBOLJŠE PRI TVRDKI 1004

I. N. ŠOŠTARIČ
MARIBOR, ALEKSANDROVA CESTA 13.

Dražbeni oklic.

Dne 7. decembra 1926, dopoldne ob 11. uri, bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 25 dražba nepremičnin, zemljiška knjiga: Grajska vrata, vl. št. 318; eno nadstropna stanovanjska hiša št. 14 z drvarnico in pralnico ter dvema parcelama št. 267 in 125/11, cenilna vrednost: 170.838 Din; najmanjši ponudek: 85.419 Din

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski sodišča v Mariboru.

Okrajno sodišče v Mariboru, odd. IV.,

dne 16. oktobra 1926.

2234